

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2000 (1.12)
(OR. fr)

14110/00

LIMITE

SOC 470

ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

του : Συμβουλίου (Απασχόληση και Κοινωνική Πολιτική)
προς : το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας

Θέμα : **Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού**
= Καθορισμός των κατάλληλων στόχων

Επισυνάπτονται για τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο παράρτημα οι κατάλληλοι στόχοι για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, όπως διατυπώθηκαν από το Συμβούλιο (Απασχόλησης και Κοινωνικής Πολιτικής) στις 17 Οκτωβρίου 2000, σύμφωνα με την εντολή των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Λισσαβώνας και της Σάντα Μαρία ντα Φείρα. Οι στόχοι συνοδεύονται από εισαγωγικό σημείωμα.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

- Εισαγωγικό σημείωμα -

1. Πολιτικοί προσανατολισμοί που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στη Λισσαβόνα και στη Φείρα, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκαναν ένα σημαντικό βήμα ανάγοντας την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας σε ένα από τα κεντρικά στοιχεία του εκσυγχρονισμού του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να δοθεί αποφασιστική ώθηση στην εξάλειψη της φτώχειας ορίζοντας τους κατάλληλους στόχους τους οποίους θα πρέπει να εγκρίνει το Συμβούλιο μέχρι τα τέλη του έτους. Συμφώνησαν επίσης ότι οι πολιτικές καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να βασίζονται σε μια ανοικτή μέθοδο συντονισμού που θα συνδυάζει τα εθνικά σχέδια δράσης και ένα πρόγραμμα δράσης που θα υποβάλει η Επιτροπή προκειμένου να ενθαρρύνει τη συνεργασία στον τομέα αυτόν.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο συνήλθε στη Λισσαβόνα και τη Φείρα κατέστησε την προώθηση της κοινωνικής ένταξης ουσιαστικό άξονα της γενικής στρατηγικής της Ένωσης για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της στην προσεχή δεκαετία, δηλαδή να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και η πλέον δυναμική οικονομία της γνώσης παγκοσμίως, με δυνατότητες επίτευξης μιας διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης η οποία θα συνοδεύεται από ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της απασχόλησης και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Καθόρισε επίσης ως στόχο την πλήρη απασχόληση στην Ευρώπη, εντός μιας νέας κοινωνίας εν τη γενέσει της, καλύτερα προσαρμοσμένη στις προσωπικές επιλογές των γυναικών και των ανδρών.

Το διάβημα αυτό εγγράφεται ως προέκταση της καταπολέμησης των διαφόρων μορφών αποκλεισμού που θεσπίζεται από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ στις διατάξεις που αφορούν την κοινωνική πολιτική της Ένωσης (άρθρα 136 και 137 της Συνθήκης).

2. Πολυδιάστατη προσέγγιση της φτώχειας

Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός λαμβάνουν περίπλοκες και πολυδιάστατες μορφές που απαιτούν την προσφυγή σε ευρύ φάσμα πολιτικών στα πλαίσια της γενικής αυτής στρατηγικής. Παράλληλα με την πολιτική της απασχόλησης, η κοινωνική προστασία πρέπει να διαδραματίσει πρωταρχικό ρόλο, ωστόσο, πρέπει επίσης να αναγνωρισθεί η σπουδαιότητα άλλων παραγόντων όπως η στέγαση, η παιδεία, η υγεία, η πληροφόρηση και η επικοινωνία, η κινητικότητα, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη, η ψυχαγωγία και ο πολιτιστικός τομέας.

Κατόπιν τούτου, είναι σκόπιμο να ενσωματωθεί στις διάφορες πολιτικές («mainstreaming»), σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, ο στόχος της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η απασχόληση είναι η καλύτερη προστασία έναντι του κοινωνικού αποκλεισμού. Προκειμένου να αναπτυχθεί μια απασχόληση ποιότητας, είναι σκόπιμο να αναπτυχθεί η δυνατότητα επαγγελματικής ένταξης, ιδίως χάρη στην απόκτηση δεξιοτήτων και χάρη στη δια βίου μάθηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η υλοποίηση των στόχων τους οποίους όρισε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση συμβάλλει αποφασιστικά στην καταπολέμηση του αποκλεισμού. Η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή αλληλοενισχύονται. Μια κοινωνία με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και λιγότερο αποκλεισμό αποτελεί εγγύηση για μια αποδοτικότερη οικονομία.

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας διαδραματίζουν επίσης στρατηγικό ρόλο. Στη συνάρτηση αυτή, τα εθνικά συστήματα κοινωνικής μέριμνας και τα συστήματα εξασφάλισης στοιχειώδους εισοδήματος συνιστούν σημαντικά μέσα της πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Στο πλαίσιο ενός ενεργού κοινωνικού κράτους, είναι σκόπιμο να προαχθούν σύγχρονα συστήματα κοινωνικής προστασίας, που θα ευνοούν την πρόσβαση στην απασχόληση. Η συνταξιοδότηση και η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η νέα κοινωνία της γνώσης παρέχει σημαντικές δυνατότητες για τον περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού, αφενός, δημιουργώντας τις οικονομικές προϋποθέσεις για μεγαλύτερη ευημερία και αφετέρου δημιουργώντας νέους τρόπους συμμετοχής στην κοινωνία. Η εμφάνιση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας συνιστά μια εξαιρετική ευκαιρία, εφόσον βέβαια αποφευχθεί ο κίνδυνος διεύρυνσης του χάσματος μεταξύ των ατόμων που έχουν πρόσβαση στις νέες γνώσεις και των ατόμων που αποκλείονται από αυτές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας δήλωσε ότι είναι σκόπιμο να αποφευχθεί ο αποκλεισμός ορισμένων ανθρώπων από την κοινωνία της πληροφορίας και ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα πρόσωπα με ειδικές ανάγκες. Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης της Επιτροπής «Europe 2002 – Μια κοινωνία πληροφορίας για όλους» το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Σύμφωνα με τους προσανατολισμούς που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, οι ενδεικνύομενοι στόχοι θα πρέπει επίσης να επιτρέψουν την καλύτερη κατανόηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την ενσωμάτωση της προαγωγής της αλληλεγγύης στις πολιτικές των κρατών μελών στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της υγείας και της στέγασης και τον καθορισμό των δράσεων προτεραιότητας για συγκεκριμένες ομάδες –στόχους (π.χ. τις μειονότητες, τα παιδιά, τους ηλικιωμένους, τα πρόσωπα με ειδικές ανάγκες), ενώ η επιλογή των δράσεων που είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στην ιδιαίτερη κατάσταση του κάθε κράτους μέλους επαφίεται στα κράτη μέλη.

3. Λεπτομέρειες εφαρμογής

Τα άρθρα 2 και 3 της Συνθήκης, αντιστοίχως, αναθέτουν στην Κοινότητα την αποστολή να προαγάγει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και δηλώνουν ότι σε όλες τις δράσεις της, η Κοινότητα θα πρέπει να επιδιώξει την εξάλειψη των ανισοτήτων, και την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Κατόπιν τούτου, είναι σκόπιμο να ενσωματωθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλες τις δράσεις που θα διεξαχθούν για την επίτευξη των προαναφερομένων στόχων, ιδίως με την αξιολόγηση των συνεπειών των δράσεων για τους άνδρες και τις γυναίκες, κατά τα διάφορα στάδια του προγραμματισμού, της λήψης αποφάσεων και της παρακολούθησης της εφαρμογής των εν λόγω δράσεων.

Κατά την υλοποίηση των δράσεων αυτών θα πρέπει να τηρείται η αρχή της επικουρικότητας. Η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού εμπίπτει κατ' αρχάς στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών τους, σε συνεργασία με το σύνολο των ενδιαφερομένων φορέων, ιδίως δε των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Επίσης θα πρέπει να συνδυάζεται με τα εθνικά χαρακτηριστικά των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των κοινωνικών πολιτικών.

Η εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας, επιτρέπει το συνδυασμό της συνοχής και της εθνικής ποικιλομορφίας. Η υλοποίηση των στόχων της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μπορεί, πράγματι, να ποικίλει ανάλογα με τη φύση τους, τις επιπτώσεις τους για τα κράτη μέλη και τα πρόσωπα τα οποία αφορούν. Εξάλλου, οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα αντιμετωπιζόμενα προβλήματα θα έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη λύσεων και τον καθορισμό προτεραιοτήτων που προσαρμόζονται στην εκάστοτε κατάσταση.

Η ανοικτή αυτή μέθοδος συντονισμού συνδυάζει τα εθνικά σχέδια δράσης και ένα πρόγραμμα στήριξης. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν σκόπιμο να υποβάλουν τα κράτη μέλη το εθνικό σχέδιο δράσης τους το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο του 2001. Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας θα διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην παρακολούθηση του διαβήματος αυτού. Στον τομέα της απασχόλησης θα συνεργαστεί στενά με την Επιτροπή Απασχόλησης.

4. Υλοποίηση των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας

Το Συμβούλιο, λαμβανομένων υπόψη των προσανατολισμών που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας και της Φέιρα, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας :

- τους ακόλουθους στόχους, που εκτίθενται λεπτομερώς στο παράρτημα:
 - προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση και της πρόσβασης όλων στους πόρους, τα δικαιώματα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες,
 - πρόληψη του κινδύνου αποκλεισμού,
 - δράση για τους πλέον ευάλωτους,
 - κινητοποίηση του συνόλου των παραγόντων.

- τους ακόλουθους τρόπους υλοποίησης των στόχων αυτών:

Τα κράτη μέλη,

Υλοποιούν τους στόχους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Υπογραμμίζουν τη σκοπιμότητα ενσωμάτωσης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλες τις δράσεις που αποσκοπούν στην υλοποίηση των στόχων αυτών.

Καλούνται να αναπτύξουν τις προτεραιότητές τους στο πλαίσιο των στόχων αυτών και να υποβάλουν το αργότερο έως τον Ιούνιο του 2001 εθνικό πρόγραμμα δράσης το οποίο θα καλύπτει περίοδο 2 ετών.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των στόχων που προτείνονται παραπάνω, καλούνται επίσης να ορίσουν, στο επίπεδό τους, δείκτες και λεπτομέρειες παρακολούθησης που θα επιτρέψουν την εκτίμηση της σημειωθείσας προόδου για κάθε ένα από τους στόχους που αναπτύσσουν στα εθνικά τους σχέδια δράσης.

Η Επιτροπή,

Καλείται, με βάση τα εθνικά σχέδια που θα διαβιβάσουν τα κράτη μέλη, να υποβάλει συγκεφαλαιωτική έκθεση στην οποία θα επισημαίνει τις ορθές πρακτικές και τις καινοτόμες προσεγγίσεις οι οποίες παρουσιάζουν ενδιαφέρον για όλα τα κράτη μέλη, προκειμένου να καταρτιστεί κοινή έκθεση.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή,

Καλούνται να συνεχίσουν τη συνεργασία τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο ούτως ώστε να αυξηθούν οι γνώσεις όσον αφορά τα φαινόμενα του αποκλεισμού, να ευνοηθούν οι ανταλλαγές ορθών πρακτικών, να επιδιωχθεί η προσέγγιση και η λογική συνοχή μεταξύ των δεικτών. Το πρόγραμμα δράσης που θα προτείνει η Επιτροπή θα υποστηρίζει περαιτέρω τη συνεργασία αυτή.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

1. Προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση και της πρόσβασης όλων στους πόρους, τα δικαιώματα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες

1.1. Προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση

Στα πλαίσια της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, και ειδικότερα της υλοποίησης των κατευθυντήριων γραμμών :

α) θα ευνοηθεί η πρόσβαση σε μια απασχόληση διάρκειας και υψηλής ποιότητας για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες οι οποίοι είναι σε θέση να εργασθούν, ιδίως :

- οργανώνοντας για τα πρόσωπα που ανήκουν στις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, πλαισίωση για την απασχόληση και κινητοποιώντας προς τούτο τις πολιτικές κατάρτισης,
- αναπτύσσοντας πολιτικές που ευνοούν το συνδυασμό της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή, συμπεριλαμβανομένης της φύλαξης των παιδιών και των εξαρτωμένων ατόμων,
- χρησιμοποιώντας τις ευκαιρίες ενσωμάτωσης και απασχόλησης που παρέχει η κοινωνική οικονομία.

β) Πρόληψη των διακοπών της επαγγελματικής δραστηριότητας με την ανάπτυξη της δυνατότητας επαγγελματικής ένταξης, χάρη στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, την οργάνωση της εργασίας και τη δια βίου μάθηση.

1.2. Προώθηση της πρόσβασης όλων στους πόρους, τα δικαιώματα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες

- α) Θα οργανωθούν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας ούτως ώστε συγκεκριμένα :
- να συμβάλλουν στην εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων για μια αξιοπρεπή ζωή, για όλους,
 - να βοηθούν στην υπερπήδηση των εμποδίων για την εξεύρεση απασχόλησης, ούτως ώστε η πρόσβαση στην απασχόληση να εξασφαλίζει αυξημένο εισόδημα και να ευνοεί τη δυνατότητα επαγγελματικής ενσωμάτωσης.
- β) Θα εφαρμοσθούν πολιτικές με στόχο την πρόσβαση όλων σε μια αξιοπρεπή και υγιεινή κατοικία, καθώς και στις απαιτούμενες βασικές υπηρεσίες, λαμβανομένου υπόψη του τοπικού πλαισίου, για μια ομαλή ζωή στην κατοικία αυτή (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, θέρμανση...).
- γ) Θα εφαρμοσθούν πολιτικές με στόχο την πρόσβαση όλων στην περίθαλψη που απαιτεί η κατάσταση της υγείας τους και σε περίπτωση εξάρτησης.
- δ) αναπτυχθούν για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα παροχές, υπηρεσίες ή δράσεις πλαισίωσης που θα επιτρέπουν μια ουσιαστική πρόσβαση στην εκπαίδευση, τη δικαιοσύνη και άλλες βασικές δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες όπως ο πολιτιστικός τομέας, ο αθλητισμός, η αναψυχή.

2. Πρόληψη του κινδύνου αποκλεισμού

- α) Πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού της κοινωνίας της γνώσης και των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, μεριμνώντας ώστε κανείς να μην μένει στο περιθώριο και δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- β) Υλοποίηση πολιτικών με στόχο την αποφυγή των κρίσιμων τομών στις συνθήκες διαβίωσης που μπορούν να οδηγήσουν σε καταστάσεις αποκλεισμού, ιδίως όσον αφορά τις περιπτώσεις υπερχρέωσης, το σχολικό αποκλεισμό ή την απώλεια της στέγης.
- γ) Υλοποίηση δράσεων προκειμένου να διαφυλαχθεί η οικογενειακή αλληλεγγύη με κάθε της μορφή.

3. Δράση για τους πλέον ευάλωτους

- α) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ανδρών και των γυναικών οι οποίοι κινδυνεύουν, ιδίως λόγω της αναπηρίας τους ή του γεγονότος ότι ανήκουν σε μια κοινωνική ομάδα που αντιμετωπίζει ιδιαίτερες δυσκολίες ένταξης, να βρεθούν αντιμέτωποι με καταστάσεις επίμονης ανέχειας.
- β) Πορεία προς την εξάλειψη των καταστάσεων κοινωνικού αποκλεισμού που πλήττουν τα παιδιά και παροχή κάθε δυνατότητας για μια επιτυχή κοινωνική ένταξη.
- γ) Ανάπτυξη γενικών δράσεων οι οποίες θα απευθύνονται σε περιοχές αντιμέτωπες με τον αποκλεισμό.

Οι στόχοι αυτοί θα μπορέσουν να υλοποιηθούν ενσωματώνόμενοι στο σύνολο των λοιπών στόχων και /ή μέσω συγκεκριμένων πολιτικών και δράσεων.

4. Κινητοποίηση του συνόλου των παραγόντων

- α) Προώθηση, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές, της συμμετοχής και της έκφρασης των ατόμων σε κατάσταση αποκλεισμού, ιδίως όσον αφορά την κατάστασή τους, τις πολιτικές και τις δράσεις που αναπτύσσονται για αυτούς.
- β) Εξασφάλιση της ένταξης της καταπολέμησης παντός αποκλεισμού στο σύνολο των πολιτικών, ιδίως:
 - με την παράλληλη κινητοποίηση των αρχών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους,
 - με την ανάπτυξη των καταλλήλων διαδικασιών και δομών συντονισμού,
 - με την προσαρμογή των διοικητικών και κοινωνικών υπηρεσιών στις ανάγκες των προσώπων σε κατάσταση αποκλεισμού και ευαισθητοποιώντας στις ανάγκες αυτές τους επί τόπου παράγοντες.

γ) Προώθηση του διαλόγου και της εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων δημοσίων και ιδιωτικών παραγόντων, ιδίως :

- με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των οργανώσεων κοινωνικών υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους στον τομέα της καταπολέμησης παντός αποκλεισμού,
 - ενθαρρύνοντας όλους τους πολίτες προκειμένου να αναλάβουν υπεύθυνη δράση όσον αφορά την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού,
 - ευνοώντας την κοινωνική υπευθυνότητα των επιχειρήσεων.
-